WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь, / Й свого не цурайтесь... — Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 190. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЖОВТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 2, 1959 No. 190. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ДОБИВСЯ ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ В СПРАВІ СТРАЙКУ СТАЛЕВАРІВ

През. Айзенгавер розмовляє з президентом спілки сталеварних робітників МекДоналдом

Вашингтон. — В середу, дня 30 вересня ц. р., през. Айзенгавер відбув зустріч з репрезентантами великих сталеварних компаній і спілки Об'єднані Сталеварні Робітники Америки, яка нараховує 500,000 членів і з допомогою страйку добивається нового контракту із сталеварними корпораціями. Зустріч не була спільною: із кожною із сторін говорив Президент окремо. Під час зустрічі обговорено ситуацію, яка витворилася внаслідок страйку сталеварних робітників, що триває вже 78-ий день і завдає важких втрат економіці країни. В розмовах з представниками сталеварної індустрії і робітництва през. Айзенгавер звернувся до обидвох сторін із закликом відновити негайно переговори в справі встановлення нового контракту, щоб цим довести до закінчення страйку, і щоб уряд не був примушений застосувати Акту Тефта - Гартлі і домагатися від суду заборони ведення страйку. У висліді зустрічей з Президентом обидві сторони, з'ясувавши йому вичерпно своє становище і вимоги, погодилися на відновлення дальших переговорів й обіцяли докласти всіх зусиль для швидкої полагоди затяжного конфлікту. Не зважаючи на те, що в розмовах з Президентом кожна із сторін обстоювала далі твердо свої вимоги, все ж таки ще цього самого дня репрезентанти сталеварних компаній і спілки сталеварів відбули двогодинну конференцію, під час якої вирішено започаткувати дальші переговори вже в четвер, дня 1-го жовтня ц. р., у Питсбурґу. Переговори між обидвома сторонами були перервані в п'ятницю минулого тижня, після того, як президент спілки сталеварів Дейвид Дж. МекДоналд назвав їх „обструкційною фарсою". Робітничою репрезентацією під час зустрічі з Президентом проводив президент спілки Об'єднані Сталеварні Робітники Америки Дейвид Дж. МекДоналд. П'ять великих сталеварних компаній були репрезентовані в розмовах з Президентом делегацією під проводом Роджера М. Блава, голови Сталеварної Корпорації ЗДА. Погрози застосувати у випадку безуспішности переговорів і дальшого триванна страйку судову заборону през. Айзенгавер не висловив рішуче в розмовах з представниками обидвох сторін, але натякнув на таку можливість, вимагаючи водночас із цим полагоди конфлікту до 8 дня, значить, до часу, як він вернеться з відпустки.

Айзенгавер лікує перестуду в Ля Квінті в Каліфорнії

Пам Спрінґс, Каліф. — Президент Айзенгавер 30-го вересня літаком „Колумбіна III" прибув до Пам Спрінґу, де його вітала юрба місцевого населення та посадник міста Боґард. З ним летіли з Вашингтону сенатор Томас Г. Кухел із Каліфорнії, Джорджи Аллен, Вілям Робінсон та Джеймс Лемон. Із Пам Спрінґсу Президент виїхав гелікоптером до дому Аллена в Ля Квінті, де він має перебувати під час 8-денного відпочинку, коли він має в сухому і гарячому повітрі лікувати перестуду, яку дістав, коли вертався з Европи. В четвер 1-го жовтня Айзенгавер мав грати в гольфа на грищі в Ель Дорадо, звідки видко гори Санта Роза, найвищий вершок яких є 10,000 стіп заввишки і покритий снігом. Грище і дім Аллена лежать нижче рівня моря. До Каліфорнії летів Президент джетовим літаком, і у Вашингтоні падав легкий дощ, спричинений гураганом Ґрейсі, коли літак стартував. В Ля Квінті гарна погода.

17 держав підписали договір про стабілізацію цін на каву

Вашингтон. — 30-го вересня 17 держав, які продукують каву, підписали договір про контролю експорту кави. Цей договір уважають за дальший крок до того, щоб настала в світі стабілізація цін на каву, бо згідно з цією умовою має бути збалянсоване запотребування з запасами кави в окремих державах. Згідно з цим договором ці держави мають обмежити свої експорти таким способом: 1. Або до 90 відсотків з експорту в найкращому році під час десятьох попередніх років. 2. Або до 88 відсотків експортової продукції в 1959-1960 році. Найбільші квоти мають Бразилія — 17,431,000 мішків; Коста Ріка — 694,000; Ель Сальвадор — 1,259,000; Мехіко — 1,303,000; а найменше Гондурас — 176,000 і Панама — 10,000 мішків. Але до цього договору не належать Англійська Африка, Бельгійське Конґо, Етіопія, Індонезія та Індія.

В АМЕРИЦІ

● Сенатор - демократ Джан Ф. Кенеді заявив у Клівленді, що президентські вибори в 1960 році будуть найважливішими виборами в історії цієї країни, яка не може собі дозволити, щоб виконна і законодатна частина уряду знову були розділені і знаходилися в руках представників різних партій. На думку сенатора Кенеді, найближчі роки мають бути роками розвитку ЗДА.

● Останній живий ветеран Громадянської війни Волтер Вільямс із Гюстону, Тексас, заявив доньці, що 14-го листопада, коли йому сповниться 117 років, хотів би мати у себе багато гостей і смажені на рожні свинячі ребра. Волтер Вільямс недавно захворів на запалення легенів і з тої причини покинув жувати тютюн.

● 11-річний внук Президента Дейвид Айзенгавер оповідав у школі в Геттисбурґу, Па., колегам про свою „конференцію" з московським диктатором: „Хрущов сказав, що має онуків, хлопців і дівчат в нашому віці і просив нас приїхати до Москви і до дідусем. Я б радо поїхав", — казав Дейвид.

КОМУНІСТИЧНИЙ ШАНТАЖ І СПЕКУЛЯЦІЯ НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ

ЗВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ У СПРАВАХ ПРОТИАМЕРИКАНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ З РОЗСЛІДУ КОМУНІСТИЧНИХ ПОСИЛКОВИХ ДІЙ

(Урядовий текст в українському перекладі)

Передмова голови комісії Френсиса Е. Волтера

Комісія у справах протиамериканської діяльности, вирішуючи питання — публікувати чи не публікувати звідомлення про комуністичні посилкові операції, рахувалася з можливістю, що несприятлива публічна опінія, яка виникне внаслідок опублікування цього звідомлення, могла б спричинити заборону Кремлю висилати допомогові посилки для підлеглих йому громадян. Все ж таки комісія прийшла до висновку, що мільйони долярів, що їх комуністичні режими вишантажовують кожного року своїми посилковими операціями, важитимуть більше в думці володарів Кремлю, які ворожа для них публічна опінія у вільному світі. В цьому звідомленні підкреслено й виявлено додаткові інформації, які безлічно доказів встановлюють поза всякім сумнівом нелюдяність і жорстокість ворога, з яким ми маємо діло. В той же самий час це звідомлення нагадує нам про мільйони людських істот, що їх Юджин Лайонс схарактеризував у своєму класичному творі, як „наших секретних союзників". (Цей відклик стосується книжки Юджина Лайонса „Наші секретні союзники: народи Росії"), ми Совєтського Союзу, Польщі, Мадярщини і Чехо-Словаччини єдині в історії світу домоглися капіталізування нужди своїх громадян для здобування грошей з метою фінансувати себе самих на вільних ринках світу. Робиться це у протилежності до З'єдинених Держав Америки, які витрачають більйони долярів щоб полегшити стан потребуючих людей у світі. Кремлівські керівники, як також їхні маріонетки в сателітних країнах Польщі, Чехо-Словаччині і Мадярщині, здобувають гроші шляхом допомогових посилок, і використовують їх для фінансування комуністичної діяльности в країнах вільного світу, там, звідки ці гроші були витягнуті.

Передісторія і тло

Майже 30 років тому провідники російських комуністів впали на ідею здобування дівіденд для держави із злидні і нужди свого ж населення. Довершено цього з допомогою створення окремого департаменту в СССР, відомого під назвою Торґсін. Цей Торґсін мав по більших містах Совєтського Союзу філії і крамниці для продажу харчів, і одягу і інших речей особистого та домашнього вжитку.

Крамниці Торґсіну були створені для здобування чужоземної валюти, потрібної Совєтам для купівлі і сплати потрібних їм імпортових товарів. На складі в цих крамницях були речі або раціоновані, або такі, що їх совєтські громадяни не мали можливости купувати деінде. Щоб зробити ці крамниці більш привабливими для росіян, як і для чужоземних туристів, Торґсін забезпечив їх подостатку товарами вищої якости, виробленими у З'єдинених Державах Америки або в інших країнах.

Вступні заввага

Розсліди і переслухання, проведені Комісією у справах протиамериканської діяльности, доказують, що операції з допомоговими посилками, якими у З'єдинених Державах Америки керують, і що їх контролюють комуністичні режими Польщі, Мадярщини, Чехо-Словаччини і Совєтського Союзу, здобувають для міжнародно-комуністичного руху кожного року мільйони долярів у формі данини, стягнені з друзів і рідних кремлівських підданих. Ці операції виявляють ще раз цинічну холодність і байдужість Кремлю до важкої долі совєтських підданих. Головною метою цих операцій є здобуття твердої валюти, потрібної тим режимам, коштом мешканців З'єдинених Держав і коштом мешканців інших країн вільного світу із стійкою валютою. Це є шантаж, який має на меті примусити мешканців вільних країн підтримувати фінансово комуністичні режими з любови до своїх рідних, які, живучи під комунізмом, не мають можливости здобувати собі достатню кількість харчів і одягу, що їх мешканці вільного світу мають подостатком.

Зобов'язуючою валютою в цих крамницях Торґсіну були чужоземні гроші — доляри, фунти і франки (як теж золото — Ред.). Рубель у тих крамницях, так само, як і на чужоземних ринках, був безвартісний. Щоб здобувати найпотрібніші речі, наявні в крамницях Торґсіну, совєтські громадяни почали витрачати всю тверду чужоземну валюту, яка була в їх руках. До того ж вони почали просити своїх рідних у країнах з твердою валютою, надсилати їм допомогу чужими грішми.

Не зважаючи на те, що Торґсін мав успіх у витягуванні чужоземної твердої валюти, зібрані суми не досягли сподіваної висоти. Щоб добитися збільшення цих сум, Совєти почали в своїй пропаганді реклямувати крамниці Торґсіну поза кордонами Совєтського Союзу, ведучи пропаганду спочатку, як частину кампанії за приваблювання туристів до СССР. Реклямування крамниць Торґсіну закордоном, у таких вільних країнах, як З'єдинені Держави Америки, вели фірми через які йшов — на підставі окремих контрактів — увесь туристичний рух до СССР.

В інформаційній розмові, що відбулася 3 квітня 1958 р. у Комісії в справах протиамериканської діяльности, п. Мілян Якубец, президент Взаємної Кооперативної Ліги Канади, ствердив, що совєтські агенти в Канаді накачують щороку від 20 до 30 мільйонів з митних оплат за харчі й одяг пакунки, що їх канадійські громадяни висилають до Совєтського Союзу. Здобуті таким чином гроші йдуть на фінансування комуністичної діяльности в Канаді. Тільки комуністичні режи-

Головною компанією, уповажненою контрактом із со-

(Продовження на 2-ій стор.)

ЗДА узалежнюють збільшення торгівлі з СССР від сплати воєнних позичок

Вашингтон. — Підсекретар в державн. департаменті Даґлес Діллон заявив, що ЗДА з охотою збільшили б свою торгівлю з СССР могло б настати тільки тоді, коли була б вирішена справа сплати воєнних позичок, які ЗДА дали Совєтам під час другої світової війни. Але Діллон додав, що на повну ліквідацію обмежень на торгівлю з СССР треба ухвали Конгресу. Діллон сказав на пресовій конференції, що ця справа закту-алізувалася під час того, як Хрущов нарікав на те, що ЗДА ведуть дискримінаційну торговельну політику у відношенні до СССР і не хочуть з ним торгувати. Діллон відповів Хрущову, що справу торгівлі вирішує Конгрес ЗДА, але коли б СССР погодився сплатити ті довги, які він затягнув у цій країні під час другої світової війни, то це сталося було б прихильніше наставлення до СССР, і Конгрес міг би дозволити на більшу торгівлю з комуністами.

ЗДА й Італія стверджують потребу дальшого військового поготівля

Віце-президент Ричард М. Ніксон (праворуч) вітає італійського прем'єра Антонія Сені, що прибув у 5-денні відвідини до ЗДА і зараз же першого дня відбув у Білому Домі зустріч з президентом Айзенгавером

Вашингтон — Президент Айзенгавер прийняв на довшій авдієнції італійського прем'єра Антонія Сені, який прибув до ЗДА з офіційними відвідинами разом з міністром закордонних справ Джузеппе Пеллою. Президент та італійський прем'єр обмірковували ситуацію, яка настала внаслідок відвідин Хрущова в Америці та прийшли спільно до переконання, що „передчасним було б поменшувати оборонний стан". Цей зворот в офіційному комунікаті, проголошеному про ті відвідини Сені у Президента, вважають за дуже важливий. Практичне, він стосується до американських військових баз в Італії, що є предметом завзятих атак збоку італійських комуністів і стали були причиною для погрозливих совєтських нот та Хрущових промов. Тому теперішнє ствердження ЗДА й Італії є відповіддю на комуністичну пропаганду, ніби відвідини Хрущова в ЗДА „стопили льоди" в міжнародній ситуації і для оборони Заходу непотрібні американські заморські бази.

З'єдинена Арабська Республіка бойкотує 10-річні роковини комуністичного Китаю

Каїро. — З'єдинена Арабська Республіка, яка є одною з передових невтральних азійсько-африканських країн визнала комуністичний режим в Китаї та „співіснує" з ним, збойкотувала телефірні гучні святкування, які відбувають в Китаї з приводу 10-х роковин встановлення на китайському суходолі комуністичної влади. Причиною цього стало упривілейоване прийняття комуно-китайською владою арабського комуніста Халіда Бахдаша, що походить з Сирії, яка тепер належить до З'єдиненої Арабської Республіки. Комуністичний прем'єр Чу Ен-лай представив був Бахдаша на окремій церемонії в Пейпінгу, а Бахдаш у своїй промові різко критикував режим президента названої Республіки, Нассера. Тоді шарже д'аффер Арабської Республіки відмовився від участи в дальших парадах. Уряд З'єдиненої Арабської Республіки передав на руки комуно-китайського посла в Каїро формальний протест проти „порушення традиційних дипломатичних традицій" прийманням громадянина тієї Республіки, противника її режиму.

Місія Об'єднаних Націй в Ляосі розглянула схоплену в партизанів зброю

Вієнціян. — Місія Об'єднаних Націй для перевірки фактів щодо комуністичної агресії в Ляосі оглянула зброю, яку урядове військо здобуло на партизанах. Між тією зброєю є вироби французьких і комуно-китайських фабрик. Журналістів не допущено на те засідання місії. Члени місії заповіли, що відбудуть першу пресову конференцію в Вієнціяні та що виїдуть над північний кордон Ляосу, де розпочалася була активність комуністичних партизанів. Представник Тунісії в тій місії, син туніського президента Габіба Бурґуїби, амбасадор Тунісії в Парижі, виїхав до Парижу з уваги на важливу ролю, яку Тунісія грає в теперішній критичній стадії французько-альжирських відносин.

ЮКОМА влаштовує в Ню Йорку виставку п. н.: „Іван Мазепа і його доба"

Ню Йорк — В рямках програми відзначення ювілею Гетьмана Івана Мазепи, ЮКОМА влаштовує виставку п. н. „Іван Мазепа і його доба". Виставка буде відкрита в суботу в приміщенні Українського Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку і займає 2 великі залі партеру. Гарно оформлений каталог виставки нараховує 115 експонатів, що наліплені на великих картонах, в числі якої „дної сотні. Навіть для знавців меценатської діяльности гетьмана, виставка своїм розміром і повнотою різних галузей мистецтва, робить сильне враження. Експонати виставки тематично поділені на окремі відділи, що всесторонньо змальовують життя і діяльність Великого гетьмана. Коло 10 експонатів подають портрети Ів. Мазепи, але тільки ті, що найбільше достовірні та мають мистецьку вартість. Дальші портрети подають визначних осіб, переважно з козацької старшинської верхівки, — сучасників Мазепи. Найбільш численні експонати архітектури кінця XVII і поч. XVIII стол., що насвітлюють велику ролю Ів. Мазепи і козацької старшини, як меценатів будівництва. Доповненням до того служать репродукції мистецьких малярських і граверських творів українського бароккo. Кілька репродукцій з творів прикладного мистецтва, свідчать про дари Ів. Мазепи для храмів та ін. в Україні і закордоном. Досить вичерпно представлений козацький побут і військова справа. Цінні зразки географічних мап України XVII і XVIII стол. завершують загальну різнорідну картину історичної виставки. В габльотках зібрані різні книги і видання присвячені Ів. Мазепі або зв'язані з його іменем. Виставка „Мазепа і його доба" буде відкрита в УЛМКлюбі (149 Друга Ев.) в суботу 3-го жовтня в год. 8 - 10 вечора і в неділю 4-го жовтня від 10 год. рано до 9-ої год. вечора.

В ОН ДАЛІ ДЕБАТУЮТЬ НАД РОЗЗБРОЄННЯМ

Об'єднані Нації. — Тим одним словом, яке є ключем до проблеми міжнародного роззброєння, є „довір'я" — заявив в минулу середу 30-го ц. м. на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй міністер закордонних справ Франції Моріс Кув де Мурвіль. А щоб створити атмосферу довір'я, то треба спершу зліквідувати цілу низку існуючих міжнародних спорів у широкому світі. Ото ж французький міністер уважає, що справа роззброєння є справою суто-політичною і неможливо розмежовувати її від міжнародної політичної проблематики. Він ствердив логічно, що пропозиція Хрущова на генеральне і повне міжнародне роззброєння є цілком нереальна, бо вона передбачає контролю щойно після введення в життя постанов про роззброєння, одже вимагає, щоб держави мали те довір'я, що його тепер не мають. Все ж, Мурвіль признав, що над пропозицією Хрущова треба буде перевести докладну дискусію а покликаний до життя чотирма великодержавами 10-ти членної Комісії для справ роззброєння. Тієї самої теми трималися також у своїх промовах на Генеральній Асамблеї ОН в тому самому дні — міністер закордонних справ Австралії Ричард Дж. Кейзі і міністер закордонних справ Швеції Остен Унден. Кейзі ствердив, що в пропозиції Хрущова нема нічого нового щодо змісту і треба хіба тільки сподіватися, що вона набрала „нових" духом. Кейзі заявив, що 72 держави, які не належать до нової Комісії для справ роззброєння, якнайбільше зацікавлені її працею і тому висловив бажання, щоб Комісія для справ роззброєння, покликана Об'єднаними Націями, була вдержувана в курсі справ. Австралійський міністер критикував совєтський принцип, що в Комісії для справ роззброєння мають засідати акуратно стільки представників від Заходу, що від Сходу, бо такий принцип не бере під увагу дійсного значення окремих держав у світі для справи роззброєння. Ще гостріше схарактеризував пропозицію Хрущова, шведський міністер закордонних справ Остен Унден, який назвав той проект Хрущова „утопією". Він радив, щоб 10-членна Комісія, яка радитиме від початку найближчого року в Женеві, взяла під увагу всі існуючі проекти про міжнародне роззброєння, зокрема проект польського міністра Рапацького про встановлення в середній Европі безатомової, міжнародно контрольованої зони.

В Об'єднаних Націях іде боротьба за місце в раді Безпеки

Об'єднані Нації. — З кінцем року з 11-членної Ради Безпеки Об'єднаних Націй виступить її непостійні члени Японія, Канада і Панама. Британський Коммонвелт пропонує на місце Канади Цейльон, а південно-американський держави Еквадор і вибір цих країн не спричиниться трудностей. Зате Японію вибрано в 1957 році всупереч старанням комуністичного бльоку, який висунув кандидатуру Чехословаччини. Совєти і їх сателіти твердили, що це місце „належить" їм, бо таке було первісне внутрішнє порозуміння. Тим часом ЗДА твердять, що те порозуміння стосувалось тільки одної сесії і тому підтримали були в 1955 році кандидатуру Філіппін проти кандидатури Югославії. Після того, як ні одна з тих держав не могла дістати потрібних двох третіх голосів, вони поділилися дворічним мандатом, погодившись, що кожна з тих держав засідатиме в Раді Безпеки одни рік. Тепер комуністичний бльок висуває кандидатуру Польщі, а ЗДА й країни НАТО та Південної Америки підтримують Туреччину. Польща твердить, що матиме за собою найменше 40 членів ОН, є могтиме заблокувати вибір Туреччини. Вибір відбудеться в наступному році, але вже тепер в кулісах ОН йде жвава агітація за тими двома кандидатурами.

Вільний Китай підтримує внесення на розглянення справи Тибету

Об'єднані Нації. — Д-р Т. Ф. Тсіянґ, представник вільного Китаю, підтримав у своїй промові на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй в минулий вівторок 29-го вересня ц. р. внесення Ірляндії і Маляїв, щоб розглянути справу Тибету на основі скарги Далай Лями проти жорстокого винищування тибетського народу китайськими комуністами. Головна Комісія Генеральної Асамблеї радитиме над тим внеском у п'ятницю 2 жовтня ц. р. Загально вважають, що Головна Комісія прийме до того внеску звичайною більшістю голосів, але сумнівно, чи на Генеральній Асамблеї в її теперішньому складі можлива буде осягнути дві третіх голосів для прийняття запропонованої Ірляндією резолюції засуду комуністичного Китаю. Комуністи та деякі з їх невтральних попленчиків ведуть агітацію, що прийняття такої резолюції погіршило б шанси „відпруження міжнародної ситуації" та пішло б — по лінії холодної війни. Представник вільного Китаю пригадав, що вільний Китай був завжди проти насильницьких метод китайських комуністів. Представник Ель Сальвадора д-р Міґуель Рафаель Уркія пригадав що Ель Сальвадор заступався за Тибетом вже у 1950 році і тоді Генеральна Асамблея не хотіла дебатувати над тою справою. Нав'язуючи до виступів Хрущова проти холодної війни, південно-американський представник звернув увагу, що Совєти тримають під своєю диктатурою цілий ряд поярмлених країн в Европі, хоч це головна причина холодної війни.

У СВІТІ

● Університет у Копенгазі признав лавреатові Нобеля, відомому лікареві, філософові й філянтропові д-рові Альбертові Швайцерові наукову нагороду в сумі $14,000. Крім цього данський уряд передав Швайцерові гроші, стягнені, як податок, з висвітлюваного у Данії фільму про фарму прокажених, заснований і ведений Швайцером в Африці. Всі ці гроші Швайцер зуживає на ведення цієї фарми.

● Московські „Ізвєстія" заповідають „велику новину": совєтський уряд визнав, що дотеперішні дитячі возики погані якістю та недостатні кількістю, і створив окрему міністерську комісію для збільшення продукції возиків. У Совєтах потрібна для цього аж міжміністерська комісія!

● Єгипетська преса запевняє, що коли іракський прем'єр Абдель Карім Кассім заживався висісти наприкінці минулого тижня з свого авта на вулиці Багдаду, то юрба обкидала його камінням, і він мусів мерщій втікати. Демонстранти, моляв, вибили шиби в авті диктатора. Араби на Середньому Сході обурені в зв'язку з розстрілом кільканадцятьох високих старшин в Іраку за бунт проти Кассіма.

● Англійський фармер Джек Коннел запропонував свої послуги місцевій старій вівчарці та її шкільній... пташці, яка мусіла щоденно бути по увазі на погоду, піввик розповідь про... Але в поштовому уряді йому заявили, що за право відбирати пошту треба заплатити три фунти ($8.40), на що він, очевидно, не погодився. Ця справа наробила шуму в пресі.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

"ЗЛІ ДУХИ"

Хоч совєтська пропаганда наставилась була заздалегідь на фальшування правди про подорож Нікіти Хрущова по Америці, щоб представити ту подорож, як тріюмфальний похід московського тирана серед розентузіязмованих американських народних мас, проте не вдалося цілком промовчати всі прояви стриманости, недовір'я, холоду, а то й явної ворожости збоку американських громадян. Цих проявів було занадто багато, насторожения громадянства в різних його прошарках було занадто явне, щоб можна було говорити про захоплення там, де не було його й сліду. Перше прийняття у Вашингтоні звелося до офіційної паради, а гарматні стріли, що ними привітано Хрущова, стояли в яскравій суперечності з глухою мовчанкою нечисленних глядачів. І зараз від першого дня почались „інциденти" з Хрущовим: на прийнятті в Клюбі крайової преси у Вашингтоні, на бенкеті в Ню Йорку, на прийнятті в посадника Лос Анджелесу, на зустрічі з представниками робітничих спілок у Сан Франсіско. І ось сам Нікіта Хрущов розкрив у своїй промові після приїзду до Москви, що він передав був через свого міністра Громика на руки репрезентанта Президента, амбасадора Генрі Кебота Лоджа, своєрідний ультимат, що він, Хрущов, перерве свою подорож і виїде до Москви, якщо „речі не будуть виправлені". І тільки після цього, на виразне бажання Вашингтону, представники влади і господарі, що зустрічалися з Хрущовим, оминали все, що могло б подратувати червоного автократа. Відомо ж, що Президент мусів аж двічі звертатися з публічними закликами, щоб не порушувано принципів гостинности. Відомо теж, що ні один із закордонних гостей за всю історію З'єдинених Держав не викликав стільки клопотів щодо безпеки його особи, як Хрущов, і поліція — змобілізована внаслідок виразного натиску совєтських тілохранителів — мусіла пильнувати Хрущова так, що він сам згодом заявляв про свій „домашній арешт". Це сам Хрущов не хотів „контакту з масами", обмежившись контактами з промисловцями та фінансистами, але поліційним кордоном виправдував свою ізольованість...

На тлі цієї загальної атмосфери вирізнялись мирні демонстрації, влаштовувані головно організаціями американських громадян, що походять з країн, уярмлених Москвою, — цим разом переважно українців. Ці демонстрації відбилися голосним відгуком по всій американській пресі, і їх не можна було переочити й промовчати. Не міг промовчати їх і Хрущов, і тому у своїй промові безпосередньо після повороту до Москви він згадав і про „злих духів", які нібито діють на терені ЗДА, намагаючись протидіяти покращанню сов.-америк. взаємин. З контексту промови Хрущова виходить ясно, що хоч він спеціяльно лаяв віце-президента Ричарда Ніксона за його промову напередодні приїзду Хрущова і поминув посадника Лос Анджелесу в списку тих, кому дякував за гостинність, проте тут, під отими „злими духами", мав він на увазі головно „фашистських утікачів з різних країн", які нібито „їздили з міста до міста, вимахуючи своїми нікчемними плякатами". Ввесь світ знає, що тут не про „фашистів" мова, а про еміґрантів із держав з республіканськo-демократичними режимами, що впали жертвою збройної московсько-большевицької агресії. Вони не ображаються, що Хрущов назвав їх „червяками", і признають правду Хрущову, що цей „червяк" — „великий, ще живе і може показати свою силу в майбутньому".

Раніше Хрущов раз-у-раз говорив про заінтересовані у холодній війні і збройні „правлячі кола" в Америці, яким він протиставив „робітничі маси", ніби спрагнені миру з Совєтами. Після того, як він назвав сімох віце-президентів американської робітничої централі „лакеями капіталізму", він перестав говорити про американських робітників, як своїх союзників. Уже в Америці він зробив ласкаву „концесію", погодившись не робити різниці між американським урядом і народом, а в Москві признав, що Айзенгавер „користується довір'ям всього американського народу". Але на місце „правлячих кіл" прийшли тепер інші „злі духи". Насправді, це не тільки колишні втікачі, нині американські громадяни, що мають законне й моральне право та обов'язок впливати на публічну опінію і на уряд ЗДА, згідно з їх розумінням добра американської держави і всього вільного світу. Цими „злими духами" є не тільки одиниці з американського державного і самоуправного апарату, журналісти, господарники і робітничі діячі, які не сподобались Хрущову своїми запитами, промовами та пресовими коментарями. „Злими духами" є всі, що признають діяметральну протилежність між комунізмом і християнізмом, і всі люди у світі, для яких ідеали волі не є пустим звуком. І цих „злих духів" є більше, ніж припускає Хрущов, вони є скрізь, їх породжує й активізує сама большевицька політика. І ті „духи" існуватимуть і діятимуть, поки існує імперіялістичний агресивний московський комунізм. Ціль Хрущова — угробити власне всі ці активні сили вільного світу. Ціль цих активних сил — угробити комунізм та його диспозиційний московський імперіялістичний центр.

ВАЖКА СИТУАЦІЯ ДЕ ҐОЛЯ

Париж. — Після своєї заяви про розв'язку альжирського питання, ген. де Ґоль опинився в складній ситуації. Якщо союзники Франції прийняли цю заяву де Ґоля з повним схваленням, то в країні вона викликала — як не дивно — дуже багато застережень. Не говоримо про застереження тих чинників, які вважають, що, вирішуючи альжирську справу, не можна поминати підпілля. Маємо на увазі чинники, які вважають, що де Ґоль майже допустився зради, погоджуючись на вирішення долі Альжиру шляхом плебісциту, проведеного через чотири роки після припинення кривавої боротьби на цій території.

Цілий ряд організацій, зокрема комбатантів з території Альжиру, висловлюються проти становища де Ґоля. Вони вважають, що Альжир — це наскрізь французька земля, і осуджують всяку „непередрішенську" поставу. Вони вважають, що в референдумі, проведеному восени минулого року, населення Альжиру висловилось за приналежність до Франції, і тепер треба лише приборкати „зникальну меншість терористів" і все буде в найкращому порядку, „всі" будуть задоволені, бож населення Альжиру не хоче нічого іншого, як спокійно працювати. Вже навіть признання мусульманам права на забезпечення їх школами майже забагато...

Ці організації висувають вимогу вже навіть не інтеґрації, а повної „францизації" альжирців. На підтримку собі витягають вони тих мусульман, які займають якісь становища в адміністрації, є послами до французького парляменту. Одна група послів пішла ще далі від французів: вона заявила не більше й не менше як те, що становище ген. де Ґоля суперечить конституції (!) і є нелеґальне!

Відбуваючи поїздку по північній Франції, де Ґоль заявив, що він сподівається, що його плян буде прийнятий і населенням Альжиру, і всіми французами метрополії. Він вірить, що лише вільний голос альжирців може принести тривку та остаточну розв'язку, вірить, що альжирці не схочуть зовсім відриватися від Франції.

Якщо перша частина цієї заяви має повну рацію, то ледве чи друга виглядає так просто. З внутрішніми труднощами де Ґоль дасть собі раду, бож ніхто відкрито проти нього не виступить. Армія на авантюру не піде, хоч і ставитиме спротив відірванню Альжиру від Франції. Але й з нею де Ґоль дасть собі раду. Словом — з французами все буде гаразд. Але з альжирцями-націоналістами?

Годі заперечувати, що націоналісти-самостійники становлять в Альжирі меншість. Але де підпілля становить більшість? Та найменш свідомий альжирець-мусульманин бачить у підпіллі єдину свою надію й опертя, бож коли б не підпілля, чи були б усі осяги в вигляді права голосу, шкіл, інвестицій, соціяльного забезпечення і т. п.? Ясно, що не було б. А тому голос підпілля має своє значення, і найбільші противники т. зв. тимчасового альжирського уряду вважають його за потрібний.

Тому всі пильно чекали на заяву підпільників. Вони відбули свої довгі наради в Тунісії і тепер вислали делеґата до Марокко, щоб засягнути думки другого безпосереднього свого союзника. Щойно після цієї консультації підпілля проголосило відповідь на пропозиції де Ґоля.

Вона ні позитивна, ні неґативна. Який буде її наслідок? Це — питання. Питання тому, що альжирці в деяких відношеннях зайшли далі як, наприклад, українське підпілля зі своїми відпоручниками на еміґрації. Альжирці мають своє представництво в ОН, мають за собою арабські держави, що їхню справу завжди поставлять на міжнародному форумі. Тому вони мають і свої позиції серед західніх потуг. Адже минулого року ЗДА стрималися від голосування над резолюцією ОН в справі Альжиру. Не голосували за пропозицію арабських держав, але й не голосували за Францію. В дипломатичному світі це значить дуже багато.

Цих позицій підпілля не хоче втратити. Тому, які б не були невигідні пропозиції де Ґоля, підпілля мусить над ними думати. Не оглядатися ні на кого може тільки той, хто не має нічого втратити.

Але ця сама загроза стоїть і перед Заходом. А що, коли націоналісти будуть змушені прийняти допомогу комуністичних держав і опиняться в ситуації індокитайського підпілля, яке почалося зовсім не як комуністичне, а потім прийшло до комунізму, бо лише комуністи його підтримували й згодом опанували?

Не ми одні ставимо собі це питання. Це знають підпільники, і тому вони дали таку неґативну відповідь, яка не зриває мостів, але дозволяє маневрувати в майбутньому так, щоб від Франції видобути дальші поступки. Франції вже майже нема куди поступитись, але... Від стану, що був п'ять років тому, до сьогоднішнього уділення права голосу альжирцям і теоретичної можливости самостійности — шлях дуже далекий. Ніде не сказано, що на ньому він закінчується...

У кожному разі, бували дні, коли на сторінках французької преси звідомлення з засідань різних організацій в справі Альжиру витискали на дальший плян звідомлення з ЗДА про візиту Хрущова. Франція бо вважала, що з тієї візити нічого не вийде, а тому нею слід турбуватися менше, як справою Альжиру.

О. Д-вич

СТОЯТЬ ДЕРЕВА...

Стоять дерева в тихім забутті,
Легким серпанком оповиті,
Вже яблука янтарно-золоті
Дозріли, соками налиті.

Поглянь, краса довкола
тут яка!
А пахощі які духмяні!
Мов чарівна розвішала рука
В саду ці яблука рум'яні.

На сонце глянь —
аж світяться вони,
Все золоті й червонобокі.
Здається тільки
пальцем ось торкни —
На землю бризнуть меди-соки.
— — — — — —

...Стоять дерева
в тихім забутті,
Від яблук аж гілля схилили.
Благословенні будьте, руки ті,
Що яблуні оці садили!

ПЕТРО СЛІПЧУК

Юрій Таркович

ДЕСЯТИЛІТТЯ СОВЄТСЬКОЇ ЕСПЛУАТАЦІЇ САТЕЛІТІВ

Недавно минуло 10 років існування так званого Комекону, тобто Ради Економічної Взаємодопомоги, офіційним завданням якої мала б бути економічна співпраця між країнами, втиснутими в совєтський табір. Така співпраця на економічному полі мала б відбуватися на засадах „некорисливої фінансової допомоги" Совєтського Союзу всім комуністичним країнам. Це — певного роду совєтський Плян Маршалла, з тою різницею, що американський справді допомагав вільним країнам, а совєтський сателітні країни безоглядно визискує. Грабунок сателітних країн відбувався й до створення Комекону, але на базі цієї нової організації став він уже формальним, в совєтському розумінні — леґальним.

Совєтський статистичний збірник „Зовнішня торгівля СССР" подає деякі дані цієї московсько-большевицької експлуатації, які вказують, зокрема на те, що всякі товари і продукти Москва продає західнім вільним країнам значно дешевше, як своїм сателітам. Так, наприклад, за тонну пшениці, продавану деяким західнім країнам, СССР одержував у 1955 році 309 рублів, в 1956 році — 283 рублі, а в 1957 році — 302 рублі. Зате за тонну такої самої пшениці, продавану сателітним країнам, кремлівські експлуататори брали в 1955 році 338 рублів, в 1956 році — 331 рубль, а в 1957 році — 325 рублів. Отже, кожного року Кремль продавав свою пшеницю значно дорожче сателітним країнам, яким він нібито допомагає, ніж країнам західнім. Тепер можна собі легко уявити, які величезні зиски має Москва на українській пшениці, бо ж з Україною числиться вона в цьому випадку куди менше, як із сателітами.

Ще більше Кремль заробляв на тракторах, коли порівняти продажні ціни для вільних і сателітних країн. Дані совєтського статистичного збірника „Зовнішня торгівля СССР" показують, що за один трактор, проданий вільним країнам, Кремль одержував у 1955 році 6,000 рублів, в 1956 році — 14,000 рублів, а в 1957 році — 13,100 рублів. За такий самий трактор, проданий сателітним країнам, СССР брав у 1955 році — 14,000 рублів, в 1956 році — 17,600, а в 1957 році 18,000. Отже, на кожному тракторі, проданому сателітам, Кремль заробляв на декілька тисяч рублів більше. Зрозуміло, що в цих торговельних махінаціях певну ролю відіґравала й демпінґова політика СССР, і те, що в намаганні одержати якнайбільше західньої валюти Кремль продавав трактори дешевше на Заході, конкуруючи з його продуцентами. Але, не зважаючи на це, експлуатація сателітів очевидна, як очевидна й совєтська брехня, що, мовляв, СССР некорисливо допомагає країнам комуністичного табору.

Із згаданого вище совєтського джерела довідуємось, що, наприклад, у 1957 році СССР продавав 29 родів різних товарів і продуктів країнам-сателітам по цінах вищих, як країнам вільного світу.

Така сама картина з совєтським імпортом: Кремль майже завжди платить сателітам за їхні товари менше, як країнам Заходу. Прикладом може бути хоч би кавстична сода, товар легкий до набуття. За тонну кавстичної соди СССР платить вільним країнам на 100 рублів більше, як країнам-сателітам. Пересічно члени Комекону платили за товари, куповані в СССР, на 12% більше, як вільні країни за ті самі товари. Рівночасно країни-сателіти мусіли продавати свої товари Совєтському Союзові по цінах на 15% менших від тих, за які могли б одержати ті самі товари на Заході. Таким чином сателіти втрачають на товарообміні з СССР не менше як 27-30%. На основі статистичного збірника „Зовнішня торгівля СССР" можна підрахувати, що за допомогою таких махінацій Кремль щомісячно „заробляє" на торгівлі із сателітами 500-600 мільйонів рублів. Цей нечесний зиск дістає він на основі торговельних договорів, насильно накинутих сателітам.

В десятиріччя існування Комекону країни-сателіти мусять у своїх часописах на всі лади вихваляти добродійства Кремлю, хоча і ті, які похвали пишуть, і ті, які їх читають, добре знають, що все це — безоглядний визиск.

ПАПЕРОВЕ ЦАРСТВО

Американська преса споживає щоденно величезну масу паперу. Майже половина світової продукції газетного паперу іде на американську пресу. Як показує статистика за 1958-ий рік, періодики ЗДА зужили у тому році майже вісім мільйонів тонн газетного паперу. Одним з найбільших доставців на американський паперовий ринок цього важливого продукту є протягом ось уже 60-ох років „Ґрейт Нортерн Пейпер Компані", у стейті Мейн. Нещодавно президент цієї компанії, М. С. МекДоналд подав до преси жмут інформацій про постання, розвиток і стан паперового царства, яке він очолює.

Його компанія, заявив на вступі М. С. МекДоналд — це велетенська галузь індустрії, значення та економічний потенціял якої в житті цієї країни мало хто як слід знає. Сирий матеріял для продукції газетного паперу одержується частинно у ЗДА, а частинно в Канаді. Завдання паперової індустрії на цьому континенті, сказав МекДоналд — це перетворення природних ресурсів — дерева й води — у продукт, що його використовують мільйони населення нашої країни. Коріння паперової індустрії сягають далеко в північні безлюдні райони ЗДА й Канади, а її галузки простягаються туди, де пульсує модерне життя теперішньої людини, у її метрополії, більші й менші міста, — у вигляді щоденного часопису...

Історія газетного паперу, заявив президент цієї компанії, це історія боротьби, важких змагань між дикою природою, багнами та мочарами Півночі — і людиною, яка прагне зробити своє життя кращим. Це — мале чудо сучасної техніки, новітня продукція газетного паперу. З довжелезних ялиць і сосон, вкинених у челюсті колосальних розмірів папірні, виходять півмилевої довжини плахти газетного паперу, звинені у грубі бубни, готові в далеку дорогу на південь, до Ню Йорку, Шикаґо, Дітройту, — всюди, де ротаційні машини вистукують свою ритмічну пісню...

„Ґрейт Нортерн Пейпер Компані", як сказано, це найбільший продуцент газетного паперу у ЗДА, з річним оборотом понад п'ятдесят мільйонів долярів. Кожного року продукує лише ця одна компанія майже півмільйона тонн газетного й спеціяльного (здебільша журнального) паперу. Ця компанія є власником лісового простору в стейті Мейн, що обіймає два з половиною мільйони акрів землі, — стільки, як стейти Делевар і Ровд Айленд разом узяті... В цій компанії працює чотири тисячі осіб, а її власниками є 4,700 уділовців у ЗДА й поза ними. Цілий штаб високо-кваліфікованих інженерів і дослідників безустанно вдосконалює якість продукту, зокрема дорожчі сорти паперу.

Історія цього паперового царства сягає початків цього століття, а його створення треба завдячувати далекосяжній візії та хистові Чарлза В. Мілена, професора інженерії при Мейнському університеті, і Ґерета Шенка, знавця в справах продукції паперу. Ці два піонери модерної американської паперової індустрії, роздобувши відповідні фонди, влаштували в 1900 році на терені теперішнього міста Мілинакет, над берегом бистрої річки, модерну, як на ті часи, папірню, яка продукувала щоденно 240 тонн паперу. Довкола цього піонерського осередку, першої папірні на крайову скалю треба було мостити шляхи, прорубувати у непроглядних лісах дороги й стежки на сотки миль.

Щаслива комбінація двох ініціяторів цього діла, інженера-науковця Мілена та бізнесовця-адміністратора Шенка, дала в результаті нашій країні перший дешевий деревний папір. Їм удалося новим хемічним шляхом випустити на газетний ринок добрякісний, а передусім недорогий папір із твердого дерева, просто з дикого лісу...

Формат цього первісного газетного паперу мав чотири стопи завширшки. З бігом часу заінстальовано першу машину, що продукувала папір довгою й широкою стрічкою. Перша така автоматична машина давала на одну хвилину тисячу стіп паперу. Черговим етапом була конструкція машини, що випускала за одну хвилину 2,500 стіп паперу завширшки 292 цалі. В 1916 році побудовано тут першу в світі великих розмірів водну заставу-ґать для маґазинування звезеного з лісових теренів деревного матеріялу. Довершка технічної досконалости приведено цю папірню в 1953-му році, коштом 75 мільйонів долярів, — заявив президент цього велетня, М. С. МекДоналд. Ця головокружна інвестиція дала спроможність продукувати понад 1,800 тонн паперу кожного дня! Ринком збуту на ці гори паперу є здебільша північно-східні стейти ЗДА. Значить, поза американськими пресовими ґіґантами, щоденниками й журналами, і українська преса на цих теренах, а між ними й наша „Свобода" — користають з продукції цієї матері американської газетної індустрії — „Ґрейт Нортерн Пейпер Компані".

Т. К.

КОМУНІСТИЧНИЙ ШАНТАЖ І СПЕКУЛЯЦІЯ НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ

(Продовження зі стор. 1-ої)

вєтським урядом вести справи, зв'язані з туристичним рухом до СССР, була нюйоркська корпорація Світові Туристи, інк. Створена в червні 1927 року, майже за сім років перед відновленням дипломатичних взаємин із Совєтським Союзом, корпорація „Світові Туристи" стала „законною" фасадою для таємних комуністичних дій. Вона була заснована як організація, заінтересована головним чином у сприянні торгівлі з Совєтським Союзом.

Корпорація „Світові Туристи" була створена згідно з контрактом, підписаним із совєтською Всесоюзною Об'єднаною Акційною Компанією, відомою під назвою Інтурист, що контролювала всі подорожі і зв'язані з подорожуванням справи та влаштування в границях Совєтського Союзу. Згідно з контрактом, влаштовувати й полегшувати продаж подорожніх квитків до Совєтського Союзу. Водночас із цим ця корпорація одержала повновласті призначати своїх субаґентів.

На початку 1930 р. „Світові Туристи" стали аґентом Торґсіну і почали приймати американські доляри для переказування їх Торґсінові. У зв'язку із цим Торґсін сповістив совєтських громадян про можливість долярових кредитів, що могли бути відкривані на прізвище окремих громадян. Після цього громадяни почали закуповувати дефіцитні речі, спроваджувані і продавані Торґсіном.

В 1935 році раціонування продуктів у Совєтському Союзі закінчилось і сума стягуваної Торґсіном твердої валюти значно зменшилась. Не зважаючи на те, що з початком 1936 року крамниці Торґсіну закрито, серед совєтських громадян тривав попит на харчі та одяг, що їх тяжко було добути в Совєтському Союзі. Деякі з совєтських громадян почали одержувати посилки від своїх рідних закордоном, але комуністичний режим фактично припинив їх пересилання, встановивши митні оплати, що їх мали покривати евентуальні одержувачі посилок. В більшості випадків ці адресати не мали можливости оплачувати мито, і тому не могли одержувати висиланих їм із закордону посилок.

Бажаючи продовжувати систему експлуатації нужди своїх підлеглих, Совєти визначили Інтурист, як установу, що встановлювала своїх аґентів і субаґентів по всіх твердовалютних країнах вільного світу. Цей новий спосіб давав аґентам Інтуриста можливість приймати харчові й одягові пакунки для пересилання в Совєтський Союз. Приймаючи пакунки, аґенти Інтуриста мали водночас із цим право стягати митні оплати для совєтського уряду, в додатку до маніпуляційних оплат за пакування та висилку переданих їм матеріялів.

Так народилася система, яка протягом років давала можливість збирати мільйони долярів твердої валюти, що допомагала совєтському урядові в його інвестиціях і закупах на міжнародних ринках і підтримувала фінансово міжнародний комуністичний рух.

(Продовження буде)

1894 — 1959
65 років на службі членам і народові! — Станьте ювілейним членом Українського Народного Союзу!

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(1)

Просохли вже давно сліди коліс на міжгірських бродах і не відшукати по широких просторах землі всіх шляхів, куди розбрелися герої цієї історії, ні могил, де спочили вони.

Заросли міжгірські дороги травами й бур'янами, зісунулися ліси з гір ще нижче.

Де колись красувалася оселя, там тепер зелене море. Покинені верховинські хижі, пврозвалені, поруйновані, похожі на рештки суден розбитої бурею фльотилії.

Тільки заціліла церква на горбі, семиповерхова, трибанна, видніє здаля наче вітрильник, що чекає попутніх вітрів.

1

— Серьожо!

— Я зараз! Пожди! — Аксаков оглянувся неохоче на поклик з подальших кімнат і знову вихилився у відчинене вікно.

На обведеному кільчастим дротом просторому подвір'ї станиці прикордонників грався з карим жеребцем клишоногий калмик Раян. Група бійців спостерігала вперте змагання людини з твариною. Оперезаний ременями сідла жеребець, захоплений недавно при розкуркулюванні в районі, ніяк не давав уговтати себе, ставав норовисто дибки й метався дико.

Аксаков задивився захоплено. Клятий Раян! Він теж — невговтана бестія. У нього, здається, стільки сили, що і в тієї тварини. Йому важко попасти ногою в стремено. Попав! Жеребець метнувся вбік, Раян схитнувся. Ще мить, і розпластається на землі, з ногою в стремені, а розгуканий кінь поволочить його за собою на певну смерть.

Аксаков мимоволі заплющив очі, а коли відкрив їх знову, босць сидів уже в сідлі, вже мчав у ворота на дорогу в шаленому ґальопі попри тартак. І як він омине оту валку навантажених деревом верховинських підвід, що стовпилися перед в'їздом до тартаку? Проскочив, чорт! Ось уже за тартаком, уже щезає в лісі.

— Серьожо!

— Иду! — потвердив Аксаков і пішов через кімнати, все ще переживаючи цікаве видовище. Не треба бачити, щоб угадати, хто кличе. Біля столика стоятиме з слухавкою в руці невтомний Микола Рябошапка. Хтось кличе, хоче говорити з самим начальником.

Рябошапка стояв справді біля столика, вичікуючи. Чорний колір телефонної слухавки ще більше підкреслював блідість його вже не молодого обличчя, і ввесь він, легко зігнутий, застиг у позі професійного канцеляриста.

— Хто? — спитав Аксаков здалека.

— Булат. З Міжгір'я.

— Булат? Я жду його тут, а вони ще там!

— Чого тобі, Булат? — гукнув він нетерпляче в слухавку.

Голос доходив приглушений, невиразний, і Аксаков подумав про недоліки наспіх розснованої по гірських селах телефонної мережі.

— Що? Говори помалу... Розібрати важко.

— Кажу ж, утекли.

— Хто?

— Обидва молоді.

— Усташ утік?

— Так.

— Як же це?

— Нічого не порадиш, — виправдувався Булат. — Ми заїхали в село над ранком, щойно сіріло. Думали, захопимо всіх ще сонними. Але молодих не було вдома. Мабуть хтось попередив. Так що є тільки ті дві сім'ї, душ вісім. Так що накажеш? Виїздити з цими чи шукати по селу втікачів?

— Вже ти їх тепер знайдеш! — вилаявся Аксаков і намірився покласти слухавку, але Булат озвався знову.

— Ще одне діло, Серьожо! Тут Роза хоче говорить з тобою.

— Хто?

— Завшколи Роза Абрамовна.

— Чого вона?

— Не знаю.

— Давай!.. Слухаю.

Густий альт ніби розчавлював мембрану, і та тільки гула глухо.

— Серьожо!.. Чуєш!.. Я... Приїжджай конче до нас.

— Та що ти, Розо? Там же маєш Булата. Чого ж тобі мене?

— Приїхать мусиш ти. Діло таке.

— Яке діло?

— Діло, Серьожо! Ти знаєш мене. По телефону не стану говорить. Приїжджай негайно. Так буде краще. Ти знаєш, я друг тобі.

— Розо, ти зрозумій, нас тут з півтори сотні і третини не осталося. Всі в роз'їзді. А до вас двадцять кілометрів та ще якої дороги!

— Для такого діла, Серьожо, й тисячу недалеко. Тобі треба бути неодмінно в нас. Тут таке сталося, що без тебе не обійдеться. Або ж мені прийдеться кликати Нахімова.

— Гаразд, їду, — поспішив відповісти Аксаков. — Скажи Булатові, хай пожде на нас.

Він відклав слухавку поважом, ніби вирішуючи в цю мить, що йому далі робити. А тоді глянув на секретаря і враз, несподівано й для себе, усміхнувся бадьоро.

— Ну, і що ж, Миколо? Такі то діла в нашому володарстві.

Він поправив ремінь, випрямився, відчуваючи свою безперечну фізичну перевагу. З Рябошапкою вони не однолітки. Миколі вже далеко поза сорок, а Аксаков на десяток років молодший. У частих роз'їздах на вітрах і сонці збереглося його обличчя молодим і очі його не втомлені, а повні виразу й свіжости...

— Так-с. Кепські діла в твоєму Міжгір'ї.

— Чому в моєму? — запитав здивовано Рябошапка.

— А хіба ж воно не твоє? Заложусь, що твоє.

— Собаки закладались та хвостів позбувались.

— От, вже знову починаєш. А воно по закону твоє. Ти ж тут ще за царя бував, австрійця воював. Хіба забув, як поїхав туди вперше зі мною й пізнавав знайомі місця, показував, на котрій сопці на штики йшли? А любов свою колишню відшукав? І не признасшся. А вона ж десь у Міжгір'ї.

Рябошапка махнув рукою, як добрий актор в патетичному жесті.

— А Уста접 таки втік, — додав Аксаков.

Рябошапка став скручувати цигарку. На столі лежали готові, а він закручував товсту, махорчану і питав:

— Усташ? Хто такий Усташ?

— Парубок один з Міжгір'я. Але, пожди, ти ж знаєш його. Неможливо, щоб не знав.

— Багато нових облич, Сергію. Можна сказати, всі нові.

— Але цього ти не забув, такий той парняга, що всім у вічі кидається. Пам'ятаєш, осінню, як ми, пізно вже заїздили в школу, так він заходив теж туди. Такий худощавий, в короткому кожушку. Пам'ятаєш, як я запитував його, чи він, бува, цього кожушка з польського улана не стягнув. А потім він спорив з тобою, як має бути — „клямса" чи клас". А коли вже „клас", так чому не „лямп", а „лампа"?

— Тепер згадав, — ствердив спокійно Рябошапка. — Хороший парубок був. І що ж це сталося, що оце його ловити хотіли?

НА ПРОБІ П'ЄСИ „ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА"

Хто колись мав нагоду побувати на пробах театру, то знайома йому атмосфера серед акторів. Вона в недільний соняшний день знов оживала на пробах п'єси д-ра Григора Лужницького „Гетьман Іван Мазепа" в Пластовому Домі при вул. Френклин у Филаделфії.

Так як і колись в „старому краю", Львові, Станиславові, Тернополі, Коломиї сходяться актори, веміжені, в святковому одінні, вітаються, перекидаючись привітним словом, дотепом, щасливі, що знов зібрались разом. Цеж частина колись міцної театральної родини, яка перемагаючи всі труднощі невідрадного життя під чужим пануванням, разом з усім народом високо тримала прапор національного я.

Одним із перших з'являється мистецький керівник, постановник п'єси режисер Богдан Паздрій. Він мусить приготовити все, щоб не тратити дорогого часу. Ще хвилина, і з усіх сторін напливає акторська братія. Ось з одного боку йде одна група на чолі із сеньйором українських акторів Амврозієм Маруненком, який радше виглядає на козацького осаула. Здалеку їх вітає інша група на чолі з дир. Юрієм Кононевим. У цій групі Іванна Кононева, Валя Калин, Анатоль Радванський. Під „Базаром" третя група — Марія і Володимир Карпяки, Марія і Василь Сердюки, Оксана і Ярослав Рудакевичі. Надходять: завжди усміхнена, елегантна Віра Левицька, „метрополітани" Володимир Королик і Степан Крижанівський. Ось група з другим сеньйором Сергієм Кожухаром, що перші кроки на сцені ставив у театрі ще до першої світової війни. У цій групі арт.: Володимир Мельник і Ярослав Солтис, яким довголіт. адміністратор театру Ярослав Климовський оповідає, як завжди, „кавалки на весело".

Входимо до домівки, де вже конферують мистецький керівник з автором п'єси. В бічній кімнаті бачимо технічного керівника сцени Федора Луцишина з Ніною Климовською над проєктами оформлення сцени. Всюди видно ділову серйозну підготовку до вистави. Актори крім Филаделфії, ще й з Ню Йорку, Нюарку, Бетлегеми, приходять на проби з вивченим „на зубок" текстом, що є доказом, що не тільки автор і режисер, але й Ансамбль також ставляться з запалом до постановки п'єси. Повна тиша під час проби, виконування всіх зауважень режисера і повна ділова атмосфера переконують, що це все професіонали.

Проба закінчена ,залишається керівництво Ансамблю для обговорення і остаточного затвердження плянів постановки: мист. керівник Б. Паздрій, режисер адміністратор С. Крижанівський, теж керівник сцени Ф. Луцишин, декоратор Н. Климовська, адм. керівник Ю. Кононів. Пункт за пунктом обговорено справи — костюмів, декорації, реквізитів. Стиль, кольори, розміри, можливості виконання, кого просити з наших наукових сил про поради, а далі обговорення матеріяльних спроможностей.

Це один з багатьох днів роботи Ансамблю над постановкою п'єси. Віримо, що той великий вклад праці зрозуміють й оцінять українські громади, на терені яких ставитиметься п'єса. Протекторат над постановкою ухвалили ЮКОМА при УККА, ЮКОМА на метрополію Ню Йорку. Відділ УККА на Филаделфію. Прем'єра п'єси відбудеться 11-го жовтня в Ню Йорку, спонзорує виставу ЮКОМА при Відділі УККА. Передпрем'єра відбудеться 10-го жовтня в Нюарку. Дату вистави у Филаделфії подасться пізніше.

К.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Протихрущовська демонстрація в Бостоні

Бостонська Українська Громада разом з усіми групами східньо - европейських країн, поневолених большевицькою Москвою, перевела 19-го вересня мирну демонстрацію проти приїзду до цієї країни диктатора Хрущова.

Демонстрація почалася в 3 год. по пол. на площі Бостон-Коммон. Ще перед 3-ою годиною усі направились в сторону цієї площі. Участь в демонстрації взяли естонці, литовці, мадяри, поляки, румуни, українці і чехи. Перед сформуванням походу відбувся мітінг, на якому з короткими промовами виступали представники окремих груп. Представник української групи переповів мартирологію українського народу під кривавим терором московського окупанта. Його виступ прийнято гучними оплесками. Після промов зформувався похід, очолюваний шкільною литовською оркестрою. Замикала похід українська група, в склад якої входили: Пласт, СУМА, Відділ дівчат в українській ноші та старші громадяни. Демонстранти несли прапори та транспаренти. Усі учасники демонстрації мали на грудях жалібні ленточки. Під час походу роздавано від Відділу УККА в Бостоні протихрущовські летючки АБН і УККА.

Перед римо - католицькою катедрою в оточенні духовенства обох обрядів, стояв Його Емінеція Кардинал Кушінг і приглядався окремим групам демонстрантів.

В катедрі, після відслуження Молебня в намірення поневолених націй, Кардинал виголосив проповідь про духово-релігійне переслідування та матеріяльне нищення святинь та інших релігійних об'єктів за залізною заслоною. Відспіванням американського гимну закінчилася мирна демонстрація.

Українська група демонстрантів була найбільша, а вмілим уставленням окремих підгруп до походу вибивалася на перше місце.

М. К.

Протихрущовська демонстрація в Бриджпорті, Конн.

Демонстрація проти візити Хрущова відбулася в неділю, 20-го вересня 1959 р. о год. 3-ій по пол. в міському парку спільно з Американсько-Мадярською Федерацією міста Бриджпорту і околиці.

Зразу було рішено Екзекутивою УККА улаштувати цю демонстрацію самостійно, при співучасті Українських Церков та усіх Українських Організацій в залі УНДому; але на кілька днів перед 20-вересня одержано запрошення від Американсько - Мадярської Федерації до участи в їх демонстрації в публічному парку, і ми з цього запрошення скористали.

Програму відкрито співом Американського Гимну, що його відспівав мадярський церковний хор, опісля слідували промови в англійській, мадярській і українській мовах. З окрема треба відмітити участь посадника міста Самуеля Тедеска, який виголосив гарну промову. Від українців промовляли: п. Йосип Сливинський англійською і п. Анатоль Фалько українською мовами, якому часто перериваио оплесками. Мадярський хор відспівав дві релігійні пісні. Демонстрацію закінчено молитвою в англійській мові.

Підвищення було удекороване американським, мадярським і українським прапорами, українська громада була репрезентована великою кількістю осіб під проводом Всч. оо. української католицької і православної церков.

В. Ч.—

Успіх танкової школи „Верховина" в Елмайра Гайтс, Н. Й.

3-го й 7-го вересня місцева танкова школа „Верховина", що гуртується при церкві св. о. Николая, а саме: Марія Довжицька, Френсис Вацишин, Керол Джін Вацишин, Анна Стецько, Катерина Фесич, Стефанія Романишин, Марія Климовська, Марія Шабан, Михайло Костів, Олекса Шабан, Володимир Орищак, Стефан Довжицький, і Михайло Кремель, одягнені в гарні українські строї, виступили два рази під час „попису талантів" доросту й старших в парку „Елдридж" Елмайра, Н. Й.

3-го вересня виступ відбувся перед 1,700 глядачів, а 7-го перед пятитисячним збором різних національностей. Завдяки вмілому проводові директора школи п. Григорія Гринькова, вдалому акомпаніяментові піяністки, п. Марії Боняк, абсольвентки Гайскулу, та Василя Гуцула гармоніста, школа взірцево виконала народний танок „Гопак з присюдами" та взяла в четвер перше місце, а в понеділок першу виграну. (Першу нагороду в сумі $ 85) Український стрій з найкращого, добірного матеріялу так захопив публіку, що тяжко було стриматись від довготривалих оплесків. Нерідко було почути від чужинців, що попис нашої школи їм найкраще подобався, що такого танку вони ще не бачили й тому вони певно отримають першу нагороду, що й сталося.

Цей виступ напевно заохотив неодних родичів посилати своїх дітей до цієї танкової школи, якій усі тямучі люди бажають якнайкращих успіхів у майбутности.

Василь Костів,
член Відділу 271.

Йонкерс демонстрував проти Хрущова

Йонкерська українська громада включилася до загального протесту проти візити Хрущова в ЗДА. Починаючи від дня приїзду Дім СУМА був „прикрашений" чорним прапором та великими транспарентами з написами: „Айк, стережіться цього злочинця!", „Україна хоче миру і свободи", і т. д.

Два дні (15 і 16-го вересня) роздавано на Гетті Сквер (найрухливіший пункт міста) летючки УККА та Організацій Визвольного Фронту. Американська публіка читала їх з зацікавленням та задавала різні прихильні запити роздавачам. Організаторами демонстрації були Відділи ООЧСУ, СУМА та Т-ва б. Вояків УПА в Йонкерсі.

Українська Католиць. Церква проголосила на зарядження Преосв. Владики Амвросія Всенародне Моління від 17 до 20-го вересня включно. Богослужби та Молебен відправлювано в намірені переслідуваної Української Католицької Церкви, щоб Господь зберіг Американську Державу перед комуністичними затіями та для випрошення релігійної і національної свободи для нашої церкви і народу за залізною заслоною. Відправлено також Панахиду за українських мучеників, що згинули з катівських рук комуністичного режиму.

Місцевий Геролд Стейтемент помістив про це статтю і фотознимку „удекорованого" будинку на першій сторінці щоденника.

М. К.

З життя українського Воєнно-Історичного Інституту в Торонті

Маємо велику приємність поділитися з українським воякцтвом і громадянством наступним: На початку червня наш Інститут одержав в дар такі дорогоцінні історичні речі:

1) Посмертну маску Головного Отамана Симона Петлюри, яку під час другої світової війни врятував від загибелі і переховав сл. пам. Григорій Довженко в Парижі. Перед смертю він заповів у тестаменті ту маску і друкарську машинку Головного Отамана нашому Інститутові, перейменованому після війни з Українського Воєнно - Історичного Товариства в Польщі, почесним членом якого був Симон Петлюра.

2) Два прапорці з авта Головного Отамана, які привіз за океан лейб-шофер Ставки Головного Отамана і подарував сотникові армії УНР Борисові Шевченкові, а цей передав їх нашому Інститутові.

3) Надзвичайно гарну велику, власноручно вишиту серветy, подаровану Інститутові 100% інвалідом, козаком армії УНР Зіною Шепель (по чоловікові Майстер), рідною сестрою загально знаного повстанського отамана Вінницького району Якова Шепеля, сотника армії УНР.

Дирекція Інституту — просить побратимів зброї і українське громадянство пересилати всякі пам'ятки на адресу: 24 Lakeview Ave., Toronto, Ont., які з подякою будуть долучені до збірок і час від часу показувані на мандрівних виставках Музею Українського Війська.

М. Битинський, майор
За Дирекцію Укр. Воєнно-Істор. Інституту в Торонто.

● **Дочка секретаря оборони,** панна Ненсі МекЕлрой почала працювати як учителька історії і англійської мови в джюньйор гай скул на передмісті Вашинґтону. В її клясі 35 учнів і учениць, здебільша дітей дипломатів. Нова вчителька мусить дуже вважати, щоб затримати авторитет між своїми вихованцями, які багато подорожували. Ненсі так зайнята школою, що не має часу на товариське життя, яке вела давніше.

ЗАКЛИК
ТОВАРИСТВА ПРИЯТЕЛІВ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ

Українське Громадянство вільного світу, складаючи свого часу пожертви на фонд Капелі Бандуристів, зобов'язало нас до завершення першого етапу веденої нами акції висилки Капелі до країн вільного світу в ролі амбасадора української культури.

Капеля відбула першу поїздку до Европи. Успіхи її перевищили всякі сподівання. Вони є частинно зафіксовані на фільмі ,який громадянство Америки і Канади вже мали нагоду подивляти. Европейська преса поставила Капелю на перше місце серед хорів світової слави. При цім наглядно виявилося, що подібні поїздки Капелі по різних країнах є найкращим способом інформації чужинців про українські справи та здобуття їх прихильности. Поїздка Капелі по країнах Европи змусила мистецькі групи совєтської України виїжджати до Европи під гаслом „Ми з України", чого ніколи не було раніше. Капеля при цій поїздці була вперше зафільмована на один з найславніших у світі фільмів „Европа вночі", а її плити награні в Гамбурзі вперше пішли на світовий ринок.

Після таких початкових успіхів ,для осягнення яких потрібно було докласти великих зусиль і немалих засобів, не може бути мови про припинення цієї акції, бо припинення її було б не лише непростимим гріхом цілої нашої еміграції ,але й великою шкодою для української справи.

Вже ведеться ,підготовка, щоб в 1960 році Капеля знову виїхала до Европи, а потім до південної Америки, відбувши в міжчасі велику концертову поїздку по Америці й Канаді. З того часу Капеля має перейти на шлях постійного концертування.

Для ведення цієї акції потрібна постійна фінансова база, а щоб її побудувати, Товариство вирішило зорганізувати широку сітку членів-прихильників, які своїми річними вкладками творили б таку базу.

Пригадайте, як сповнялися Ваші груди гордістю при читанні вісток у пресі про успіхи Капелі, а пізніше при огляданні фільму.

Хай же кожен тепер удостоїться чести бути членом Товариства великої благородної ідеї. — За подрібними інформаціями звертатись на адресу:

Friends of the Ukrainian Bandurist Chorus, Inc.
P. O. Box 119, Hamtramck Br.
Detroit 12, Mich., U.S.A.

Управа Товариства.

Леді Бейден-Павел радить американським скавтам вести тверде життя

Ню Йорк. — Дружина засновника скавтової організації 70-річна леді Бейден-Павелл завітала до ЗДА після поїздки по країнах Латинської Америки і рекомендувала дівочим скавтам перемагати легке життя, яке панує в цій країні. „Ви тут маєте все. Ви так дуже залежні від авт. Майже кожний має охолоджувальний апарат. Чи тут діти взагалі ходять? Їх возять і привозять зі школи. Але програма скавтів із своїм таборуванням спонукує і заохочує, і дівчата збільшують свою силу".

✝

З Рідними і Знайомими ділимося сумною вісткою, яка наспіла зі Стрия, що там в дні 27-го вересня 1959 р. упокоїлася в Бозі

Ольга Ярослава з Левицьких
МИКЛАСЕВИЧ

в п'ять місяців по смерті свого мужа, бл. п. судді
ВІНКЕНТА МИКЛАСЕВИЧА

Похорон відбувся 29-го вересня ц. р. в Стрию, на місцевому цвинтарі. Заупокійна Служба Божа буде відправлена в неділю 4-го жовтня ц. р., о год. 8.30 рано, а в неділю 11-го жовтня ц. р. о год. 12-ій вполудне буде відправлена Заупокійна Служба Божа із Панахидою в українській католицькій церкві Непорочного Зачаття, при вул. МкДоуґалл і Коммор в Гемтремку, Міш.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Ксеня і Олекса АНТИЦІВ, донька і зять
Дітройт, Міш.

Спорт

Филаделфійський „Тризуб" почав свій сезон по двомісячній перерві двома товариськими змаганнями з репрезентацією Бермудів та Бляв - Вайс Ґотше.

„Тризуб" — Репрезентація Бермудів 2:1 (1:1).

„Тризуб" виступив до цих зhistóric заґрань з 5 резервовими в такому складі: Варварюк, Смолинський, Герасим, Жилавий (Литвиненко) Рач, Варґа І, Варґа II, Гюз, Домбороцький, Доманський та Слотер. Це відбилося на прецизності гри та комбінації заґрань. Бермуди, що виявили добре технічне опанування м'яча, але брак координації в грі, головно в підворотних ситуаціях.

Приїзд арґентинських змагунів.

Управа „Тризуба" для скріплення складу своєї дружини законтрактувала 4-ох українських змагунів, що грали в арґентинських клюбах II-ої та III-ої дивізії. Усі вони є уродженці Арґентини, три з них, а саме Михайло Нога, Альберт Савич та Орест Собоєль приїхали вже літаком до Филаделфії 10-го вересня та взяли участь в товариських змаганнях „Тризуба" з німецькою дружиною Бляв-Вайс Ґотше, що відбулися 13 вересня у Филаделфії на спортовім майдані при вул. 29-ій та Клірфілд.

В тих змаганнях взяли теж участь два „Тризубівські" олімпійські змагуни, що грали в репрезентації П. Америки на III-их Панамериканських Ігрищах: а саме Олександер Ілай та Юрій Кулішенко.

„Тризуб" — Бляв-Вайс Ґотше 1:2 (1:1).

Не зіграна дружина „Тризуба" програла заслужено до дуже меткої та технічно вирівнаної дружини німців, скріпленої п'ятьома добрими змагунами. Знаменитої проте напад Бляв-Вайс Ґотше майже до кінця змагань не всилі був передертися через тверду оборонну трійку „Тризуба" в складі: Ілай, Рач, Смолинський. Перші ворота стріляє арґентинськйй змагун „Тризуба" Михайло Нога, вирівнує з карного Шаллер. Другі ворота падуть при кінці змагань через неувагу Назара, що вибіг з воріт.

Усі три арґентинські змагуни виказали знамените опанування м'яча, але не видержали гарячої температури минулого пополудня та гостроï, а часами навіть брутальної гри німців, що перевищали їх фізичною кондицією.

Тризубівські крила крім кількох добрих заґрань Домбороцького фактично на полі не існували, а трійка нападу „Тризуба" з Гюзом на чолі, що мав особливо слабий день, була кожночасно ліквідована знаменитою обороною німців.

Чергові змагання вже за мистецтво професійної ліґи град „Тризуб" з нюйоркським Гакоах в Филаделфії в неділю 20 вересня о 4-ій годині по полудні на спортовім майдані при вул. 29-ій та Клірфілд.

Останні 4-ті змагання „Тризуба" з аГкоа дали вислід 2:0, 2:2, 1:1 та 2:1, цебто дві нерішені та дві виграні для „Тризуба".

Останні змагання з Гакоах були за мандрівну чашу Люіса, що її остаточно здобув „Тризуб". З огляду на те, що ця чаша була в посіданні Гакоах 8 літ та з огляду на престиж Гакоах як мистця Професійної Ліґи, намічені змагання з „Тризубом" мають посмак сензації та заповідаються бути дуже завзятими. З другої сторони филаделфійський „Тризуб" з своїм арґентинським наривком являється небажаним противником для нюйоркської дружини.

лвч

С. Риндик

ПЕЧЕРУВАННЯ

Ми сиділи над озером і товкли на собі комарів. А в озері бовталася молодь. Дід Степан дивився на неї заздрими очима і від часу до часу робив не дуже похвальні зауваження. Аж нарешті сказав:

— Гай, гай! Таки „немає краще та й не має ліпше, як у нас на Вкраїні". Бувало, вміли хлопці і до води скакати, і поплавати, і нурка піти, і діло зробити. Не так, як оці американці! А чи ви колись печерували? Ого, та ви, бачу, навіть не знаєте, що воно таке. А може на мацаки ходили? Бо в одних селі кажуть „печерувати", а в другому — „на мацаки ходити". І цього не знаєте! Та які ж ви українці!

Дід Степан подивився і на нас скептичним оком, похитав головою і сказав:

— Печерувати — це значить бродити у воді поміж камінням чи попід берегами, застромлять туди руки і мацати, чи нема де рака або риби. Коли намацаєте, то цупко хапаєте й витягаєте. Часом це буде рак, часом якась риба, а часом і клята жаба. А часом ... але не хочу забігати наперед і оповім вам, як одного разу приключилася мені на тих мацаках пригода. Тож послухайте:

По тамтім боці греблі, зараз за лотоками, було багато каміння. Залишилося, мабуть, ще з того часу, як пан ставив моста над лотоками. Вода збігала з лотоків, попадала на каміння, бушувала там і пінилася. А під камінням ховалася риба. Сміливіші хлопці лазили туди і її вимацували. Одного разу і я відважився на це діло. Залiз у воду, впхав руку під камінь і відразу намацав: було щось велике і груба! Я міцно стиснув рукою і витягнув. Дивлюся — а то величезна жаба! Від міцного стиску виструнчила ноги, як два патики. Я тріпнув нею об воду і вискочив на суxe. Від великого переляку тіло на мені трясся, як у пропасниці. І з того часу я вже не відважувався печерувати...

Але одного дня таки не витримав. Бо один хлопець намацав великого окуня, другий — золотого карася, завбільшки в добру долоню, а третій — навіть порядного коропа. Мене взяли завидки. Я розібрався і, перемігши страх, поліз сам на мацаки. Як довго я мацав, то я вже не пам'ятаю, аж раптом попав на рибу. Риба була велика і сильна, бо не далася вдержати, вислизнула з руки, тільки не могла вирватись зовсім, бо я сильно схопив її за хвоста. Але як я не намагався, не міг її витягнути. Навпаки, вона тягнула мою руку кудись далі. Тоді я пустив у діло ще й другу руку. А ця рука намацала ... не то якусь трубу, не то рукав, не то щось не-знати-що ... І воно хилиталося! А риба в середині.

Я скрикнув хлопцям, щоб помогли. — Прискочили хлопці, намацали ту трубу, і ми спільними силами витягнули її. Бачимо, а це величезний чобіт! Діти, що сиділи на березі, всі відразу заверещали:

— Андріїв чобіт! Андріїв чобіт! Чобіт дядька Андрія!

А треба вам тес знати, що в нашому селі кожна душа, навіть мала дитина знала, хто в яких чоботях ходить, і кожне могло пізнати їх чи вдень, чи вночі, чи в трісті, чи в болоті. І ніхто не міг укрaсти чиїхсь чобіт, бо зараз би пізнали, що не твої. А ще треба вам знати, що тієї зими господар Андрій переходив уночі через став, змилився з дороги і попав уополонку. Насилу виліз. Але, коли виліз, то побачив, що ліва нога боса, а її чобіт десь залишився в ставу. Андрій довго шукав того чобота, але нічого не знайшов, бо в тому місці була глибока вода. Не тільки руками, але й ногами не можна було дістати дна. І бідний Андрій мусів цибати додому на одній нозі.

Удома жінка добре вибила його, а сама вхопила кочергу й рогач і побігла до ополонки. Довго там шуркала, але нічого не вишуркала. Вранці сусіди шукали ще остями і теж не мали щастя. Так той чобіт і пропав. А бідний Андрій зробив собі із свинячої сировиці ходака на ліву ногу і так ходив по світі — в одному чоботі і в одному ходаку — аж до літа, аж літі босував.

Побачивши Андріїв чобіт, діти, що сиділи на березі, позривалися з місця і цілою галайстрою побігли до дядька Андрія. А ми тим часом старалися витягнути з чобота рибу. Не знати було, чи то був короп, чи окунь, а чи може й щупак. Але видко було, що щось велике, бо зайняло цілі пришви. А Андріїова стопа була, невроку собі, як у поліського злодія. Хвіст риби доходив аж до зап'ятку. Кожний із нас намагався витягнути рибу, але вона не давалась. Довго ми трудилися коло неї, а все надаремно. Не було іншої ради, як розпороти чобота. Але на таке діло ми б не відважилися. Тим більше, що скоро показався і сам дядько Андрій.

Біг він від села і махав нам рукою. За ним бігла Андріїха, а за Андріїхою купа дітей, менших і більших. Прибігши на місце, Андрій крикнув:

— Сюди! Давай сюди!
— Чекайте, дядечку! — кажемо — тут наша риба!
— Трясця бери вашу рибу і вас разом з нею! Давай мені мій чобіт!

Не лишалося нічого, як вилізти з води і віддати. Вхопив чобіт, дядько Андрій аж розреготався:

— Ха-ха-ха!

Тим часом добігла Андріїха і теж дуже зраділа.

— Витягніть нам, дядьку Андрію, ту рибу, — просимо його.

— Яку рибу?
— А ту, що залізла в пришви.

Андрій засунув руку...
— То устілка, а не риба!
— Та де там устілка, коли то риба?

Андрій помацав ще раз...
— Може воно й риба... — і взяв чобіт під пахву.
— Та віддайте ж нам рибу! — просимо його.
— Чий чобіт, того й риба, — відказав Андрій і пішов.

А Андріїха обернулася і додала:

— Які розумахи! Чоловік пів року ходив без чобота, а вони захотіли, щоб за це ім ще рибу дати! От харцизяки!

Від того часу я вже більше не печерував ні риби, ні раків. Не було ж бо ніякого пуття, бо раз намацаєш жабу, а раз чобіт, та й то чужий.

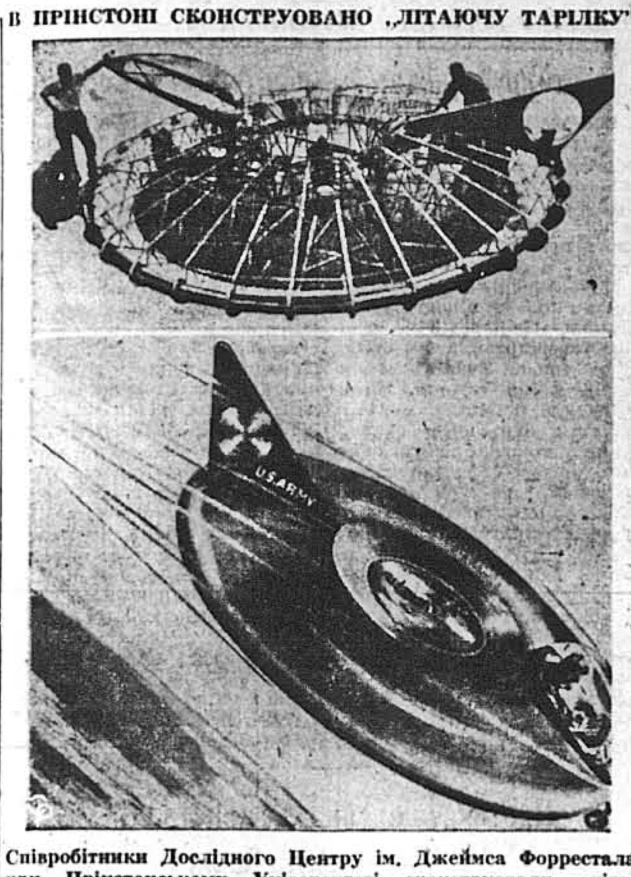
І Андрій не мав великої потіхи. Бо коли обсушили чобіт, то підошва показала зуби — гнилі кілки. А коли Андрій заніс той чобіт до шевця, щоб набив нові кілки, то швець обмацав пришви, посвистав і сказав:

— Не буде, Андрієчку, діла. Шкода роботи і шкода кілків. Шкура перегнила.

Тілки й тієї користи бідному Андрієві, що хоч трохи посмакував риби.

І за це спасибіг!

В ПРІНСТОНІ СКОНСТРУОВАНО „ЛІТАЮЧУ ТАРІЛКУ"

Співробітники Дослідного Центру ім. Джеймса Форрестала при Прінстонському Університеті сконстрували „літаючу тарілку", яка летить із скорістю 25 миль на годину і покищо тільки на висоті 4 інчів понад землею. На Фото: проєктні мальонки такої „тарілки" в її майбутньому розвитку

Комісія Світового Року Втікачів в Буенос Айресі

(сдо). — В Буенос Айресі відбулися конституційні збори Арґентинської Комісії Світового Року Втікачів, проголошеного резолюцією Асамблеї Об'єднаних Націй, який має тривати до 30 червня 1960 р. Скликано їх 14 вересня ц. р. до Палацу Сан Мартіна, осідку міністерства зак. справ. Були присутні: п. Ана Фіґеро, представниця в Латинській Америці Високого Комісаріяту ОН для втікачів; д-р Арайа, директор інтернаціональних справ і трактатів міністерства зак. справ; д-р Романьолі, технічний секретар Національної Дирекції Еміґрації; п. Венділінг, шеф місії Міжурядового Комітету для європейської еміґрації; д-р Морено, представник Інтернаціональної Організації Праці, та інші.

Після визначення цілей Комісії приступлено до визначення її властей: почесним головою Комісії став д-р А. Фрондізі, — президент Арґентини; почесні члени: міністри закордонних і внутрішніх справ, д-ри Табоада і Вітольо, та підсекретар закордонних справ д-р Д'Ґерс. Виконавчий Комітет: голова — д-р Арайя, заступник — проф. Чапушіо, директор еміґрації; секретар — п. Бутелл з Інтернаціональної Католицької Комісії Еміґрація, заступник — д-р Віттоне зі Світової Ради Церков; скарбник — п. Шіндельман з Т-ва Опіки ізраїльського еміґранта; заступник — п. Т. Спірідонова з Інтернаціональної Суспільної Служби; секретарка актів — п. М. Альмонасід із Арґентинського Т-ва Об'єднаних Націй. У цих конституційних зборах узяв участь від українців п. М. Рубінець, секретар Української Центр. Репрезентації в Арґентині. Були також представники мадярів, поляків і словінців. На черговій нараді Комісії будуть створені комісії, до яких увійдуть представники націй.

Президент підписав закони про допомогу закордонові і Комісію Громадянських Прав

Вашинґтон. — 28-го вересня президент Айзенгавер підписав без жадних коментарів закон про допомогу закордонові в сумі 3,225,813,000 долярів, на $704,182,000 менше, як вимагав уряд. До закону цього доданий ще с закон про продовження на два роки Комісії Громадянських Прав, що є єдиним законом про оборону громадянських прав, прийнятим першою сесією 86 Конґресу. Найбільше зменшено такі видатки в допомозі закордонові: 1. На 300 мільйонів долярів видатки на військову допомогу закордонові. 2. На 150 мільйонів долярів видатки на Позичковий Фонд Розвитку. Згідно з підписаним законом Адміністрація Міжнародної Співпраці мусітиме на бажання Конґресу давати подрібні інформації про те, як використовуються суми, призначені на допомогу закордонові. Але Президент може зарядити, що Адміністрація Міжнародної Співпраці деколи зможе вимовитися інформувати Конґрес про видатки в окремих справах.

Кейзерлінґ критикує економічну політику республіканців

Вашингтон. — Колишній економічний дорадник президента Трумана критикує економічну й фінансову політику республіканського уряду, кажучи, що той уряд будує „економічну лінію Мажіно", замість того, щоб вести країну до повного економічного розвитку. Проф. Кейзерлінг признає, що треба робити заходи проти зросту інфляції, але не можна робити з цієї боротьби великого політичного фактора, як це роблять республіканські „дефетисти". Уряд не достосовує своєї політики до головної цілі тільки до забобонів і до економічних стереотипів із перед 20 років тому, які не мають жадного відношення до комуністичної конкуренції, модерної технології і до потреб нашої економіки. Сенатор-демократ з Орегону Ричард Нюберґер нарікав на те, що уряд виступає проти збільшування федеральних видатків, не звертаючи уваги на те, чи ті видатки є потрібні.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Українська Січ", Відд. 39 повідомляє, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 4-го жовтня, о год. 3-ій по пол. Присутність членів на зборах обов'язкова. Вплачування вкладок буде 3-го жовтня від 7-ої до 10-ої год. вечора і 4-го жовтня від 12-ої до 3-ої год. по пол. Просимо приводити нових членів. Микола Проскуренко — рекор. секретар.

Посмертні Згадки

КАЗИМИР СТАНІСЛАВИШИН, довголітній член Б-ва ім. Іс. Хрестителя, 270 Відділ УНСоюзу і Джерзі Сіті, упокоївся в Бозі 29-го вересня 1959 р., на 66 р. життя. Покійний народився в селі Григорів, пов. Рогатин, Західня Україна. Полишив в смутку дружину Євгенію, двох синів Йосифа і Станіслава, дочку Анну, замужну Санч і двоє внуків. Похорон відбудеться в суботу, 3-го жовтня, з похоронного заведення Івана Ковальчика та української церкви св. ап. Петра і Павла в Джерзі Сіті, а відтак на цвинтар Голі Нейм, Арлінґтон, Н. Дж. В. И. П. М. Барна, секр.

ВАСИЛЬ ЗАХАРКІВ, член 337 Відділу ім. Ів. Франка в Балтіморі, народився в містечку Вишнівчик, пов. Підгайці. Молодим хлопцем вступив до Української Галицької Армії. Боронив рідну землю перед польським окупантом, перейшов Збруч з Армією і ділив її долю й недолю. Коли повернув додому поляки забрали його до війська, але не довго він там перебував. Втік до Німеччини, а в короткому часі переїхав до Канади, звідкіля в 1929 р. переїхав до ЗДА, де жили його сестри. Став членом УНСоюзу і був діяльним на народному полі. Завжди жертвував на народні цілі. Осиротив дружину Йосифину, дочку Олю і сина Йосифа та сестру Анну. Прожив 57 років. Помер на нагуту серця дня 20 вересня 1959. В. И. П.! Е. Притула

АНДРІЙ ПАТРОНИК, довголітній член 176-го Відділу УНСоюзу в Шікаго, Ілл., упокоївся 8-го вересня 1959 р. Покійний народився в місті Сянок, Західня Україна. Полишив в смутку дружину Катерину, дві дочки і одного сина та шістеро внуків. Похорон відбувся 12-го вересня 1959 р., з православної церкви св. Петра і Павла. В. И. П. І. Воробель.

НИКОЛА ПАШЛИН, довголітній член Б-ва ім. св. Василія Великого, Відділ 168 в Перт Амбой, Н. Дж. помер несподівано на удар серця дня 14-го вересня 1959 р., на 72-му році життя. Покійний походив із села Потік, пов. Рогатин, Західня Україна. До УНСоюзу вступив в 1914 році і довгі роки був його діяльним членом, займаючи різні урядові пости як фінансовий і рекордовий секретар, касир чи член Контр. Комісії. Два рази був теж делеґатом на Конвенції. Був він тихої і розважної вдачі. Полишив в смутку дружину Анну, дочок Катерину і Марію, двох зятів і трох онуків. Похорон відбувся дня 17-го вересня 1959 р. при численній співучасти найближчої родини, кревних, приятелів і членів Відділу. Тлінні останки похоронено на місцевім цвинтарі. В. И. П. Григорій Бабин, секр.

ТАРЗАН, ч. 4,336. Думка збилася з шляху.

— Ми шукали більше плісняви. — продовжував Редфілд, — але тим разом мало не вбили нас деякі місцеві тубільці... —

— Очевидно ми порушили були їхню недоторкану землю. Рой скажеnів і незабаром попав у небезпечно поганий настрій.

Найперше він випробував отруту, яка вбивала мавп. А потім він думав про те, щоб позбутися тубільців... Для якоїсь божевільної причини він планував гуртове вбивство.